

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ И ПРАВОВОЙ ПОДХОДЫ К ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ОПЫТ СРАВНИТЕЛЬНОГО АНАЛИЗА

Марченко О. С.

Проведен сравнительный анализ экономического и правового подходов к определению содержания основных категорий инноватики. Доказано существование между ними несоответствий и противоречий. Обоснована необходимость экономической экспертизы актов правового регулирования инновационной деятельности.

Ключевые слова: инноватика, инновационная деятельность, правовое регулирование.

ECONOMIC AND LEGAL GOING NEAR INNOVATIVE ACTIVITY: EXPERIENCE OF COMPARATIVE ANALYSIS

Marchenko O. S.

The comparative analysis of the economic and legal going near the decision of maintenance of basic categories of Science Innovation is conducted, existence between them of disparities and contradictions is well-proven. The necessity of economic examination of acts of the legal adjusting of innovative activity is grounded.

Key words: science innovation, innovative activity, legal adjusting.

УДК 338.24

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ АПК УКРАЇНИ

О. В. Роздайбіда, кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»

Проаналізовано у взаємозв'язку економічні та правові засади сучасного державного регулювання агропромислового комплексу (АПК) України. Досліджено та узагальнено різні теоретичні підходи щодо державного регулювання економічних відносин у вітчизняному АПК. Обґрунтовано основні принципи, методи та напрями вдосконалення державного регулювання аграрної економіки на сучасному етапі.

Ключові слова: державне регулювання економіки АПК, принципи державного регулювання, напрями удосконалення державного регулювання.

Постановка проблеми. Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки АПК і насамперед сільського господарства в умовах ринкової економіки зумовлена, з погляду економічної теорії, унікальними особливостями, що притаманні цій галузі, її місцем і значенням у гарантуванні продовольчої безпеки країни та житті суспільства. Як свідчить вітчизняний і зарубіжний досвід, негативні наслідки нестабільності внутрішнього і зовнішнього середовища суттєво впливають на параметри розвитку сільського господарства і всього АПК. Існуючі проблеми значно ускладнюються в умовах світової фінансово-економічної та продовольчої кризи.

Теоретичне осмислення і методологічне забезпечення вдосконалення державного регулювання економіки АПК в умовах глобальних змін зовнішнього середовища зумовлені перш за все потребою швидкої адаптації галузі до нових умов господарювання та формування передумов для стабільного розвитку сільського господарства України на довгострокову перспективу. Тому пошук нових теоретичних і практичних підходів щодо вдосконалення державного регулювання аграрного виробництва з урахуванням нагромаджених наукою знань і передового зарубіжного і набутого вітчизняного досвіду є актуальним завданням. Зважаючи на це, наукове дослідження, що в комплексі аналізує економічні та правові засади державного регулювання економіки АПК, є своєчасним та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел показує, що сутність, принципи, форми та напрями вдосконалення державного регулювання економіки АПК не отримали ще комплексного економіко-правового дослідження. Останніми роками вчені-аграрники розробляють теоретичні засади наукового забезпечення державного регулювання економіки АПК. Важливими щодо цього є наукові дослідження та публікації таких учених-економістів і правників, як В. Андрейцев, О. Бородіна, П. Гайдуцький, В. Жушман, О. Погрібний, П. Саблук, В. Семчик, О. Скидан, А. Статівка, В. Уркевич, В. Юрчишин, В. Янчук та ін. В роботах зазначених авторів обґрунтовано об'єктивну необхідність державного регулювання економіки АПК, визначено цілі, завдання і функції державного регулювання з урахуванням зарубіжного досвіду і національних особливостей. Здійснено значний внесок у розроблення науково-теоретичної бази державного регулювання аграрної економіки в умовах ринкових відносин.

Водночас низка суттєвих аспектів теоретичного, методичного і практичного характеру державного регулювання аграрного сектору економіки потребують подальшого дослідження в умовах глобальних змін зовнішнього середовища. Це насамперед розроблення наукових засад підвищення ефективності державного регулювання аграрної економіки з урахуванням впливу об'єктивних внутрішніх і зовнішніх чинників.

Формулювання цілей. Основна мета статті полягає в дослідженні механізму державного регулювання економіки АПК України, визначенні еконо-

мічних та правових засад подальшого вдосконалення цього механізму на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. АПК України має пріоритетне значення у формуванні продовольчих ресурсів держави, забезпеченні потреб населення продуктами харчування і сировиною для переробної промисловості, що набуває вирішальної ролі в гарантуванні продовольчої безпеки країни, розвитку внутрішнього і зовнішнього аграрного ринку, поліпшенні матеріального добробуту і життєвого рівня жителів України. Отже, він є основною цариною створення життєдіяльних умов не тільки для мешканців села, а й для всіх людей, незалежно в якій – матеріальній, обслуговуючій або духовній суспільній діяльності перебувають люди.

У наш час в Україні відбуваються складні соціально-економічні процеси розвитку і вдосконалення ринкових відносин у всіх галузях національної економіки. Це стосується передусім аграрного сектору, бо в ньому створюються передумови і можливості для здійснення ринкових перетворень у всіх секторах економіки, оскільки наша держава значною мірою є аграрною. Але його відсталість від сучасного світового рівня не впливає на досить вагомий загальний потенціал цього сектору економіки в країні. Так, за даними Держкомстату України, останній включає майже 42 млн гектарів сільськогосподарських угідь, причому найродючіші чорноземи знаходяться саме в нашій країні. В АПК зосереджено близько 30 % основних виробничих фондів, працює майже третина населення, зайнятого в народному господарстві, виробляється близько 40 % валового національного продукту, формуються три чверті фонду споживання, питома вага у фонді продовольчих товарів становить 96 %, а його продукція є однією з основних статей експорту [1, с. 10].

Проте, незважаючи на масштабність вітчизняного агропромислового комплексу, сільське господарство країни залишається неефективною галуззю національної економіки. Причин такого становища чимало. Основна з них полягає у тому, що здійснювана протягом років незалежності аграрна реформа не завжди має достатнє наукове обґрунтування. На жаль, належної загальнодержавної програми радикального реформування аграрних відносин в Україні своєчасно не було вироблено. Це істотно позначилося на змісті, формах і методах аграрної реформи, що зумовило спонтанний характер і як результат – низьку ефективність. Однією із причин все ще незадовільного стану в АПК України і насамперед у сільському господарстві є недостатнє використання, а нерідко й відсутність правових засобів, які повинні були б забезпечити ефективний механізм розвитку сільськогосподарського виробництва, втілення у життя стратегічних завдань аграрної політики нашої держави.

Ринкова економіка, як і ринок, має позитивні і негативні риси, її перевагою є те, що вона спрямована на задоволення споживчого попиту і постійно зростаючих потреб людей, забезпечення бездефіцитного розвитку всієї економіки

і створення внутрішніх стимулів до високої ефективності господарської діяльності на мікрорівні. Однак існує багато проблем, які конкурентний ринок розв'язати не в змозі. Це, наприклад, гарантування соціально-економічних прав кожної людини, забезпечення екологічної безпеки суспільства, розвиток фундаментальної науки, боротьба з інфляцією і монополізмом та ін.

Те, чого не вирішує ринковий механізм, залишається цариною економічної діяльності держави. Світовий досвід показує, що так званої чистої моделі ринку, коли економічна рівновага досягається тільки дією саморегульованого цінового механізму (невидимої руки за А. Смітом), сьогодні майже не існує. І у всіх економічно розвинених країнах у тій чи іншій формі ринок поєднується з державним регулюванням економіки. Відомий економіст сучасності, лауреат Нобелівської премії П. Самуельсон вбачає економічну роль держави у виконанні нею трьох основних функцій – забезпечення а) ефективності економічної системи, б) її справедливості і в) стабільності [2, с. 129].

Щодо визначення державного регулювання економіки, то його сутність, форми, методи і обсяг неоднозначно трактуються у фаховій літературі. Це або встановлення і забезпечення державою загальних правил поведінки суб'єктів суспільних економічних відносин та їх коригування [3, с. 56], або імперативні і переважно адміністративно-правові засоби регулювання [4, с. 8]. А. Діброва вважає, що під державним регулюванням аграрного виробництва слід розуміти опосередкований цілеспрямований управлінський вплив на процеси відтворення в галузі з метою реалізації цілей державної аграрної політики [5, с. 8]. Проте слід зауважити, що в умовах ринкової економіки управлінські функції держави набувають рис індикативного регулювання шляхом прийняття законів та нормативно-правових актів, створення, організації, діяльності та визначення компетенції системи державних органів у сфері АПК.

Інтеграція України у світове співтовариство зумовлює необхідність системного підходу до аналізу сучасних процесів розвитку аграрного виробництва з метою розроблення відповідних механізмів державного регулювання, які здатні забезпечити швидко адаптацію АПК до нових умов господарювання. Серед них особливе місце належить обґрунтуванню теоретичних засад державної підтримки сільського господарства. Важливим для подальшого дослідження є твердження, що державну підтримку не можна ототожнювати з державним регулюванням, оскільки останнє може бути спрямоване не тільки на стимулювання зростання виробництва, а й на їхнє обмеження. В сільському господарстві прикладом обмеження виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції є програми, що застосовуються в країнах ЄС та США. Таким чином, реалізуючи обмежувальну функцію, держава може водночас справляти стимулюючий вплив через систему державного регулювання.

На нашу думку, державна підтримка є складовою системи державного регулювання АПК, що являє собою сукупність правових, фінансово-еконо-

мічних, організаційних та інших заходів держави стосовно стимулюючого впливу як на розвиток сільськогосподарського виробництва, так і сільських територій у потрібному для суспільства напрямі. Однак, як слушно зазначає А. Діброва, трактування державної підтримки лише з позиції фінансової або бюджетної підтримки є неповним, оскільки вона може включати також інформаційне забезпечення, підготування кадрів, розвиток дорадництва, системи страхування тощо [5, с. 28] .

У новій «Енциклопедії сучасної України» державне регулювання визначено як комплекс заходів державних органів і місцевого самоврядування, спрямованих на виведення соціально-економічного розвитку села, умов проживання і праці сільського населення на рівень розвинених країн світу [6, с. 439].

В юридичній літературі державне регулювання аграрного сектору економіки трактується як сукупність економіко-правових заходів щодо визначення системи органів державного управління, які відають цією складовою народного господарства, прийняття і належного виконання аграрних законів і підзаконних нормативно-правових актів про сільське господарство, закріплення кола повноважень (компетенції) цих органів [7, с. 158], або як цілеспрямований вплив держави на діяльність сільськогосподарських товаровиробників з метою забезпечення їх підтримки, захисту та ефективності виробництва [8, с. 63]. Доцільніше під цим поняттям, вважаємо, слід розуміти сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу державних установ та організацій на розвиток економічної системи для її стабілізації і пристосування до змінюваних умов, як це тлумачить «Економічна енциклопедія» [9, с. 17].

Державне регулювання аграрного сектору економіки України як складова частина національної соціально-економічної політики держави, реалізується через систему державного управління, котра виконує організуючу функцію держави, основною ознакою якої є влада. Державне управління забезпечує функціонування і розвиток суспільства як єдиного цілого. В ринкових умовах владно-примусовий характер державного управління якісно змінюється. Домінуючими стають заходи заохочення, стимулювання, переконання, формування громадської думки і свідомості, почуття відповідальності та обов'язку [10, с. 992].

В сучасних умовах, коли більшість сільськогосподарських товаровиробників засновані на приватній власності на землю та інші засоби виробництва, йдеться не про управління, а про державне регулювання сільського господарства і всього АПК як сукупність економіко-правових заходів щодо цілеспрямованого впливу держави на аграрні відносини. Державне регулювання спрямоване на забезпечення найбільш раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, рівності товаровиробників усіх форм власності та господарювання, гарантування розвитку підприємництва, виробництва необхідної та якісної продукції. Тільки держава може застосову-

вати такі економічні важелі, як податкові пільги, дотації, субсидії, пільгове кредитування [11, с. 62].

Функціями державного регулювання АПК також є державні закупівлі сільськогосподарської продукції, державне фінансування підготування кадрів для аграрного сектору економіки та проведення науково-дослідницьких робіт у галузі рослинництва і тваринництва, сприяння зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Сьогодні в Україні реалізація економічних функцій держави має деякі свої особливості. Перехід від централізовано-планових методів до функціонально-регулятивного забезпечення відтворювальних процесів в аграрному секторі економіки було започатковано ще в 1991 р. з прийняттям відповідних законодавчих актів, згідно з якими держава в особі своїх інститутів мала здійснити комплексне і послідовне вирішення трьох взаємопов'язаних завдань: а) забезпечити процес реформування аграрних відносин і приватизацію об'єктів державної власності; б) сформувати інфраструктуру сучасного ринку; в) привести у відповідність до вимог законів ринку форми, методи і засоби регулювання означеного сектору економіки. Інакше кажучи, з проголошенням курсу на побудову соціально орієнтованої ринкової економіки повноваження державних органів влади зазнали принципових змін, пов'язаних з відходом від виконання організаційно-виробничих, контрольних-розпорядчих та інших не властивих їм функцій.

Слід відзначити, що різні вчені дають своє тлумачення особливостей державного регулювання аграрних відносин. Так, А. Діброва пояснює цю особливість двома причинами: диспаритетом цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, а також системи державної підтримки галузі [5, с. 82].

Н. Шиян, аналізуючи особливості державного регулювання економіки АПК, звертає увагу на такі моменти:

– чинники, що пояснюються природними умовами сільськогосподарського виробництва, наявністю такого особливого ресурсу, як земля, і сезонністю робіт у рослинництві. У більшості випадків вони уповільнюють кругообіг фондів, зумовлюють використання техніки у відносно короткий строк, тому тут і спостерігається така низька фондівіддача;

– чинники, що пояснюються специфічністю ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, а саме: мала еластичність зв'язку між попитом і пропозицією, типове перевищення останньої над попитом, що вимагає формувати ринкові ціни нижчими від цін рівноваги. У цьому напрямку діє низька монополізація сільського господарства і висока – у першій і третій сферах АПК;

– низький ступінь монополізації і концентрації сільськогосподарського виробництва порівняно з іншими сферами економіки, чим пояснюється необхідність його підтримки і захисту товаровиробників від високомонополізованих галузей промисловості;

– чинники, зумовлені суспільними інтересами, незамінністю виробленої сільськогосподарської продукції в життєдіяльності людини і усього суспільства. Ось чому аграрне виробництво є основною цариною забезпечення продовольчої і сировинної незалежності і значною мірою національної безпеки;

– необхідність екологізації сільськогосподарського виробництва [12, с. 82].

На нашу думку, до перелічених чинників слід додати такі, як сезонність виробництва, потенційно великий ризик аграрного виробництва, пов'язаний із природно-кліматичними умовами, та слабку привабливість інвестування аграрного виробництва.

Наголосимо, що сільське господарство є відносно статичною галуззю, яка повільніше за інших пристосовується до змінюваних економічних і технологічних умов. Інакше кажучи, воно, будучи особливою галуззю економіки, не може регулюватися суто ринковими силами попиту і пропозиції; тут необхідне й державне регулювання.

При здійсненні сучасної аграрної реформи внаслідок послаблення державного регулювання розвитку сільського господарства і усього АПК порушення паритету цін на сільськогосподарську та промислову продукцію набуло стійкої тенденції до зниження обсягів аграрного виробництва і руйнування матеріально-технічної бази галузі, погіршення фінансового становища сільськогосподарських виробників. Тільки останніми роками намітилося деяке збільшення виробництва зерна і соняшнику. Поки що не вдалося стримати процес скорочення поголів'я тварин і продукції тваринництва [1, с. 12].

Сільському господарству України було заподіяно величезних збитків під час насильницької колективізації 1929–1932 рр., штучного голодомору, непередуманої аграрної політики за часів панування командно-адміністративної системи і волонтаристських аграрних реформ 90-х років ХХ — початку ХХІ ст. Унаслідок цього найбагатша чорноземна країна, яка, за даними ООН, може прогодувати 300 млн осіб, неспроможна забезпечити повної мірою власне населення [1, с. 10].

Ось чому основними поточними завданнями державного регулювання є зупинення негативних явищ в аграрному секторі економіки і забезпечення умов нарощування виробництва сировини та продовольчих ресурсів. У зв'язку із цим на сучасному етапі проведення аграрної реформи особливо потрібне матеріально-технічне, наукове, правове, методологічне, фінансове та інформаційне її забезпечення. У цьому полягає запорука її успіху, бо альтернативи їй немає. Реформа має здійснюватися в інтересах селян і самими селянами.

Для здійснення багатоаспектних економічних функцій держава використовує певні засоби і важелі. Головними з них, що застосовуються у світовій практиці, є: а) державне прогнозування, індикативне планування і програмування аграрного виробництва; б) держзамовлення і держзакупки сільськогосподарської продукції, субвенції, цільова фінансова підтримка аграрного ви-

робництва, механізм підтримки ринкових цін або доходів сільськогосподарських товаровиробників, податкові і аграрні пільги для аграрних підприємств. Через диференціацію ставок податків країна може стимулювати впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу і ефективну структурну перебудову в АПК, інноваційну діяльність. На сучасному етапі до пріоритетних завдань держави в аграрному секторі належать: упорядкування і підтримка цін, державне регулювання земельних, зовнішньоекономічних відносин, участь у відтворенні робочої сили тощо [13 с. 35].

Важливою є роль держави у формуванні правових засад розвитку економіки АПК. Із цією метою вона визначає правовий статус підприємств різних форм власності і організаційно-правових форм господарської діяльності, регламентує відносини між виробниками і споживачами сільськогосподарської продукції та ін. Спираючись на економічне законодавство, вона виконує роль арбітра у сфері господарських відносин, виявляє випадки незаконної діяльності і вживає відповідних заходів до порушників.

Правове регулювання – це діяльність держави та її органів усіх рівнів щодо закріплення обов'язкових до виконання юридичних норм (правил) поведінки економічних суб'єктів. Його предметом стосовно економіки служать відносини: а) між державою (державними органами) і суспільством, громадянами, суб'єктами господарської діяльності; б) «усередині» держави між її органами з приводу розподілу їх повноважень і визначення їх правового статусу; в) між суб'єктами господарської діяльності. Держава визначає законні, так би мовити, правила гри, що впорядковують відносини між усіма суб'єктами ринкових відносин в аграрному секторі економіки.

Аграрне законодавство – одна з провідних галузей законодавства України, сукупність правових актів, що впорядковують аграрні відносини. Основними джерелами (формами) правового регулювання аграрних відносин в Україні виступають: Конституція України і закони України; укази і розпорядження Президента України; постанови та інші акти Верховної Ради України; постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України; нормативно-правові акти центральних органів (міністерств, відомств); нормативні акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування [13, с. 56].

Першоджерелом усієї правової системи, зокрема, галузі аграрного права, є Конституція України 1996 р. як Основний Закон держави. Згідно з її ст. 8 у країні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти, які приймаються, мають відповідати їй. Норми законів кожної галузі повинні розглядатися крізь призму цього Основного Закону. Отже, закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють аграрні відносини, служать джерелами аграрного права, оскільки вони відповідають Конституції України [14, с. 8].

На сучасному етапі серед великої кількості законів щодо аграрного законодавства можна виділити низку законів України, що відіграють визначальну

роль у царині формування і реалізації державної аграрної політики України. Це насамперед Закон України від 24 червня 2004 р. «Про державну підтримку сільськогосподарства України» [15], Закон України від 18 жовтня 2005 р. «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» [16]; від 1 липня 2010 р. «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [17] та ін.

У регулюванні аграрних відносин важливе місце посідають підзаконні нормативно-правові акти, що створюють механізми реалізації приписів законів України. Так, важливим для визначення перспектив розвитку сільськогосподарства України є Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, затверджена Кабінетом Міністрів України 19 вересня 2007 р. [18]. Вона передбачає реалізацію положень Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року».

У цілому ж особливістю нормативно-правового забезпечення державного регулювання аграрного сектору економіки на сьогодні є те, що, по-перше, перелічені та інші закони і нормативно-правові акти мають занадто загальний характер, не містять конкретних механізмів, за допомогою яких держава чітко впливала на процес функціонування аграрного сектору економіки, який гарантує продовольчу безпеку країни; по-друге відсутність у повному обсязі фінансового забезпечення виконання заходів, що містяться в прийнятих законах; по-третє, має місце невиконання законів та інших нормативно-правових актів, тобто низька виконавча дисципліна.

Державне регулювання АПК ґрунтується на певних принципах як основоположних, вихідних засадах, що відбивають сутність права та окреслюють загальну спрямованість і найістотніші риси правової системи. До принципів державного регулювання аграрного сектора економіки належать як загальні, так і спеціальні аграрно-правові принципи [7, с. 163]. Загальноправові принципи, насамперед принцип законності, передбачені Конституцією України, яка гарантує право власності Українського народу на землю, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України (ст. 13), право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41), право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом (ст. 42) тощо [14].

В Законі України від 1 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [17] визначено такі принципи внутрішньої політики (ст. 2): забезпечення державою пріоритетності захисту національних інтересів, верховенство права, забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, повага до гідності кожної особи; рівність усіх суб'єктів права власності перед законом, захист конкуренції у сфері економічної діяльності; здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову; відкритість та прозорість процесів підготовки та прийняття рішень органами

державної влади та органами місцевого самоврядування; забезпечення балансу загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів; свобода, соціальна справедливість і творча самореалізація, участь громадян в управлінні державними і суспільними справами; соціальне партнерство та громадянська солідарність.

До спеціальних аграрно-правових принципів належать: аграрний протекціонізм; пріоритетність соціального розвитку села і сталого розвитку сільських територій; свобода підприємницької діяльності у виборі форм власності і форм господарювання; невтручання держави у безпосередню виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських товаровиробників та ін.

За сучасних умов суттєва державна підтримка необхідна саме селу як соціально-економічній структурі, фундаменту нації, джерелу її культури і духовності. Село – це не тільки сільськогосподарське виробництво, а й шляхи, газо- і водопостачання, каналізація, зв'язок, медицина, освіта, побутове обслуговування і т. д. Тому Україні потрібна аграрна реформа, яка забезпечить комплексний підхід до розвитку села, за якого в центрі уваги стоятиме людина, яка живе в сільській місцевості.

Висновки. Процес розвитку і вдосконалення ринкових відносин вимагає розроблення нових підходів до державного регулювання економіки АПК, спрямованих на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері. На сучасному етапі основними напрямками підвищення ефективності державного регулювання АПК є:

- вдосконалення відносин власності (володіння, користування і розпорядження) на землю та інші засоби виробництва;
- вдосконалення структури аграрного виробництва і розвиток нових організаційно-правових форм господарювання на селі;
- реформування ціноутворення з метою досягнення паритету цін на сільськогосподарську продукцію і промислові засоби виробництва;
- розв'язання соціальних проблем на селі шляхом забезпечення соціальної спрямованості аграрних перетворень в економіці;
- інтеграція аграрного законодавства України до європейських стандартів і міжнародні угоди і договори в аграрному секторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саблук П. Т. Глобалізація і продовольство : монографія / П. Т. Саблук, О. Г. Білорус, В. І. Власов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 632 с.
2. Самуельсон П. Экономика / Пол А. Самуельсон, Вильям Д. Нордхаус. – М. : Лаборатория базовых знаний, 2000. – 800 с.
3. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери : монографія / О. М. Могильний. – Ужгород : ІВА. – 2008. – 400 с.

4. Черевко Г. В. Державне регулювання економіки АПК : навч. посіб. / Черевко Г. В. – К. : Знання. – 2006. – 339 с.
5. Діброва А. Д. Державне регулювання сільського господарства: теорія, методологія, практика / А. Д. Діброва. – К. : ВРД «Формат». – 2008. – 448 с.
6. Енциклопедія сучасної України. – К., 2007. – Т. 7. – 780 с.
7. Аграрне право України : підручник / за заг. ред. В. М. Єрмоленко. – К. : Юрінком-Інтер, 2010. – 608 с.
8. Словник з аграрного права / за ред. В. П. Жушмана. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. – 160 с.
9. Економічна енциклопедія: у трьох томах / за ред. С. В. Мочерного. – К. : ВЦ «Академія». – 2000. – Т. 1. – 818 с.
10. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2007. – 992 с.
11. Аграрне право : підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Жушмана та А. М. Статівки. – Х. : Право, 2010. – 296 с.
12. Шиян Н. І. Державне регулювання економіки / Н. І. Шиян. – Х. : Формат Плюс, 2008. – 384 с.
13. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика : монографія / за ред. А. М. Статівки. – Х. : ФІНН, 2010. – 240 с.
14. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
15. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 року // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 49 із наступ. змінами. – Ст. 527.
16. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики України на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 року // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 1. – Ст. 17.
17. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
18. Державна програма розвитку українського села на період до 2015 року, затверджена Кабінетом Міністрів України від 19 вересня 2007 року // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 73. – Ст. 2715.

ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ НАЧАЛА СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ АПК УКРАИНЫ

Роздайбеда А. В.

Проанализированы во взаимосвязи экономические и правовые начала современного государственного регулирования экономики агропромышленного комплекса (АПК) Украины. Исследованы и обобщены разные теоретические подходы относительно государственного регулирования экономических отношений в отечественном АПК. Обоснованы основные принципы, методы и направления усовершенствования государственного регулирования аграрной экономики на современном этапе.

Ключевые слова: государственное регулирование экономики АПК, принципы государственного регулирования, направления совершенствования государственного регулирования.

**THE ECONOMIC-LEGAL BEGINNINGS OF MODERN STATE
REGULATION OF ECONOMY OF AGRARIAN AND INDUSTRIAL
COMPLEX OF UKRAINE**

Rozdajbida O. V.

The economic and legal beginnings of modern state regulation of economy of agriculture (agrarian and industrial complex) of Ukraine are analysed in interrelation. Different theoretical approaches concerning state regulation of economic relations in domestic agrarian and industrial complex are investigated and generalized. Main principles, methods and directions of improvement of state regulation of agrarian economy at the present stage are proved.

Key words: state regulation of economy of agrarian and industrial complex, principles of state regulation, a direction of perfection of state regulation.